

Cząstka, Jan

Jerzy Pilecki 1908-1962

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/2, 265-267

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSPOMNIENIE O PROF. JERZYM PILECKIM

JERZY PILECKI
1908 — 1962

Jerzy Pilecki urodził się 26 stycznia 1908 r. w Bieniawie w Tarnopolszczyźnie z ojca Stanisława i matki Honoraty z Pików. Przez matkę był prawnikiem siostry Ignacego Łukasiewicza, Emilii, zamężnej za Ernestem Stacherskim.

Szkołę podstawową i gimnazjum ukończył Jerzy Pilecki w Nowym Sączu i tu w 1926 r. złożył egzamin dojrzałości. Straciwszy obojga rodziców znajdował się w trudnym położeniu materialnym, tak że nie mógł myśleć o dalszych studiach. W roku 1928 otrzymał jednak z Komitetu Uczczenia Ignacego Łukasiewicza w Krośnie stypendium na okres czterech lat, dzięki czemu rozpoczął studia archeologiczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, które ukończył w 1932 r. W roku 1931 ożenił się z Zofią z Ziembów.

Jeszcze przed ukończeniem studiów został Jerzy Pilecki mianowany młodszym asystentem Katedry Archeologii Śródziemnomorskiej UJ, a dnia 12 kwietnia 1938 r. uzyskał stopień doktora filozofii.

W okresie II wojny światowej dr Pilecki przebywał we wsi Zalesie (pow. limanowski), gdzie pracował jako kierownik zbiornicy produktów

ogrodniczych. W tym czasie brał udział w redagowaniu pisma nielegalnego „Podhalanin“, które było rozpowszechniane na tym terenie.

Po zakończeniu działań wojennych Jerzy Pilecki powrócił do pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim i w 1955 r. habilitował się tu, uzyskując tytuł docenta.

Od roku 1956 był doc. Pilecki członkiem Zespołu Historii Polskiej Techniki Naftowej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN i pracował nad monografią Ignacego Łukasiewicza. W roku 1957 odbył podróż naukową do Czechosłowacji, gdzie poszukiwał w Pradze materiałów do początkowych dziejów polskiego przemysłu naftowego.

W październiku 1961 r. Jerzy Pilecki poważnie zachorował i już niestety nie powrócił do pracy. Ciężka choroba wyniszczyła jego organizm, tak że mimo licznych zabiegów lekarskich zmarł dnia 27 grudnia 1962 r.

Doc. Pilecki był człowiekiem o szerokich zainteresowaniach naukowych. Mimo że był z wykształcenia archeologiem, więcej bodaj zainteresowania wykazywał dla historii sztuki, nauki i techniki.

Świadomość pokrewieństwa z Ignacym Łukasiewiczem, wytworzyła u niego wysoki kult dla postaci i poczynań technicznych, gospodarczych, społecznych i politycznych Ignacego Łukasiewicza. Postanowiwszy napisać o nim dużą pracę monograficzną, skrzętnie i umiejętnie poszukiwał do niej materiałów. Niestety, przedwczesna śmierć nie pozwoliła mu na ukończenie tej monografii. Choć urodzony w Tarnopolszczyźnie, z racji pokrewieństwa z Ignacym Łukasiewiczem czuł się silnie związany z ziemią krośnieńską, gdzie przed laty działał jego wielki antenat. Będąc szczerym demokratą, w działalności gospodarczej, społecznej i politycznej Łukasiewicza dopatrywał się odbicia współczesnych idei socjalizmu.

Zmarły pozostawił dosyć bogatą spuściznę naukową, obejmującą prace z zakresu archeologii, historii sztuki oraz historii nauki i techniki.

Do ważniejszych jego prac z zakresu historii nauki i techniki należą:

1. *Śladami Łukasiewicza*. „Nafta“, nr 7—8/1948.
2. *Polski Prometeusz. O Ignacym Łukasiewicz, twórcy przemysłu naftowego*. „Problemy“, nr 6/1954.
3. *Trzy pierwsze daty w przemyśle naftowym. 1853 — 1854 — 1858*. „Nafta“, nr 11/1954.
4. *Ignacy Łukasiewicz. Założenia i problemy przygotowywanej monografii*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“, nr 1/1957.
5. *Józef Hecker (życiorys). Polski słownik biograficzny, t. IX*. Wrocław—Warszawa—Kraków 1961.

6. *Życiorys i działalność naukowa młodego polskiego egiptologa Tadeusza Smoleńskiego (1884—1909)*. „Przegląd Humanistyczny“ nr 5/1961; „Folia Orientalia“ t. II, Kraków 1961.
7. *Działalność i znaczenie Ignacego Łukaszewicza w pionierskim okresie przemysłu naftowego (1852—1861)*. „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej“, seria D, z. 3, 1962.

Do druku dla wydawnictw Zakładu Historii Nauki i Techniki zostały przygotowane prace: *Tadeusz Samuel Smoleński, pionier egiptologii polskiej, 1884—1909* oraz *Franciszek Pik-Mirandola. Dialog wyobraźni technicznej i artystycznej*.

Jan Cząstka